

Lunds universitet
Sociologiska institutionen
SOCK04
Kandidatuppsats, VT 2017,15hp
Handledare: Margareta Lindström-Nilsson

LUNDS
UNIVERSITET

Titel: En genusstudie av selfies på sociala medier
Författare: Anna Fahleman

Abstrakt

Titel: En genusstudie av selfies på sociala medier

Författare: Anna Fahleman

Kurs: SOCK04, Kandidatuppsats, VT 2017, 15hp

Handledare: Margareta Lindström-Nilsson

Studien undersöker hur könsroller konstrueras på sociala medier via selfies.

Studien använder sig av sex kvalitativa djupintervjuer med män och kvinnor i åldrarna 15-30

år från olika socioekonomiska klasser och olika etniciteter som är aktiva på sociala medier.

Studier har visat att manliga könsroller konstrueras på sociala medier som vältränade,

självständiga, tuffa och avslappnade. Kvinnliga könsroller konstrueras som sexiga och

attraktiva genom att framhäva byst och puta med läpparna. De lägger upp bilder när de

känner sig snygga och bär smink i hemmet innan utgång eller går till jobbet. De bryr sig vad

andra tycker och tänker om dem och de lägger upp selfies ofta.

Könskonstruktionerna på sociala medier påverkar jämställdheten mellan män och kvinnor

negativt. Kvinnan relateras till sexualitet och blir kallad för nedvärderade och sexistiska

saker. Ord som bland annat "bitch" cirkulerar på Internet som ett nedvärderande smeknamn

till "tjej" och detta språk används på Internet av tjejer och killar som är okej med att använda

det. Mannen relateras till att vara tuff, självständig och trygg. Män som beter sig likt en

kvinnor blir kallad för homosexuell och ses som onormal. Människor *gör* kön sen dagen vi

föds och detta manuskript för manlighet och kvinnlighet följer även med in i sociala

mediernas värld och det är otroligt svårt att bryta dessa mönster.

Key words: jämställdhet, genus, normer, makt, manligt/kvinnligt, könskonstruktioner, selfies, sociala medier

Innehållsförteckning

Abstrakt	2
1. Inledning.....	1
2. Syfte och frågeställning	2
3. Tidigare Studier	2
4. Teori.....	4
4.1 Intersektionalitet.....	4
4.2 Genusteori.....	4
4.2.1 Maskuliniteter	5
4.3 Diskurs.....	6
4.4 Statusuppsättning	7
4.5 Inläring av könsroller.....	7
5 Metod.....	7
5.1 Kvalitativ metod	7
5.2 Kvalitativ intervju.....	8
5.3 Metodval och genomförande av studien	8
5.3.1 Djupintervju.....	8
5.3.2 Urval	9
5.3.3 Begreppsdefinitioner.....	10
5.3.4 Tid och plats.....	11
5.3.5 Behandling och analys av data	11
5.3.6 Styrkor och svagheter.....	12
5.4 Avgränsningar.....	13
6 Empiri.....	13
6.1 Material	13
6.2 Selfies och sociala medier	13
6.3 Kvinnligt och manligt – normer & stereotyper.....	15
6.4 Makt och jämställdhet.....	17
6.5 Jämförelse då & nu och framtiden.....	18
7 Analys och slutsats	19
8 Diskussion.....	24
9 Förslag till vidare studier	25
10 Källor.....	26
11 Bilaga	28

1. Inledning

Jag har alltid varit mycket intresserad av könsroller i samhället. Jag har tidigare läst genuspedagogik och detta har gjort att jag alltid analyserar och försöker förstå varför män och kvinnor behandlas olika på grund av kön. Jag har bott och arbetat två år i Australien som är ett land där gamla seder och vanor ligger kvar i samhället. Kvinnan ska helst vara super-fit och solbränd samt ta hand om de flesta hushållssysslorna. Mannen bör vara muskulös, köra en stor truck och använda ovårdat språk. Samhället i Australien är med andra ord inte jämställt. Det var en lättnad att flytta tillbaka till Sverige i februari 2016 då jag inte längre klarade av att leva i ett land där kvinnan hade en så låg status. Sverige är ett land som har vågat ta upp kampen mot ett jämställt samhälle där kvinnan och mannen ska behandlas lika. Vi har fortfarande en lång väg kvar att gå men jag är stolt över att få vara med och bidra till en mer rättvis värld där kön inte ska påverka vår plats i samhället. Kvinnan har slagit sig in på arbetsmarknaden i Sverige och fick rösträtt år 1921. Svenska skolor har fört in jämställdhet som en del av läroplanen år 1969 och jämställdhetslagen infördes 1991. År 2009 infördes diskrimineringslagen. Dessa årtal visar den kamp som kvinnorörelser har fört under det senaste århundradet och det fortsätter att förändras till ett mer jämställt samhälle. Det finns dock mycket kvar att förändra och ändra på, som exempelvis att män tenderar att tjäna mer än kvinnor för samma arbete, gamla könsroller, stereotyper och ideal (Statistiska centralbyrån). Under de senaste åren har sociala medier blivit en stor del av vår vardag och vi ägnar många timmar åt att uppdatera och läsa igenom våra Facebook-sidor, Instagram och Snapchat-konton. Tunnelbaneresan till jobbet på morgonen ses som den perfekta stunden att hinna ”catcha upp” med allt som hänt ute i världen medan vi sov. Under mina 20 minuter på tunnelbanan har jag hunnit se minst fem olika artiklar om viktninskning, ett femtiotal selfies och filmer på kalorisnåla matlagningstips. Min Instagram och Snapchat är fulla av bilder och videos på mina vänner som varit ute och festat kvällen innan. Jag har under den senaste tiden uppmärksammat att fler och fler väljer att lägga ut så kallade selfies på sociala medier. Mina kvinnliga bekanta lägger upp bilder på sig själva med stor uringning, utmanande blick och med ett vinglas i handen. Mina manliga vänner lägger upp selfies av dem sittandes inomhus med keps och jacka, öl i handen och en ”i don't give a shit” attityd till ansiktsuttryck. Detta är exempel på hur en lördagsmorgons snapchat historik kan se ut. Detta har fått mig att undra om sociala medier försvårar kampen för jämställdhet då kvinnor och män tycks vilja visa upp en sida av dem själva som stereotypa kvinnor och män där det kvinnliga könet utstrålar sexualitet och mannen makt.

2. Syfte och frågeställning

Syftet med genusstudien är att undersöka hur manliga och kvinnliga könsroller konstrueras via selfies på sociala medier. Studien kommer att undersöka hur unga kvinnor och män ser på könsroller och hur pass viktigt de tycker att jämställdhet är i ett samhälle. Genom studien förväntar jag mig att få fram en klar bild hur män och kvinnor ser på könsroller, makt och jämställdhet.

Frågeställning:

- Hur konstrueras manliga och kvinnliga könsroller via selfies på sociala medier?

3. Tidigare Studier

Erving Goffman utförde en analys av reklambilder i ”*Gender advertisements*” år 1979. I denna studie har Goffman tillämpat sin berömda dramatiska metafor som innebär att det går att se på samhället som ett pågående drama. I detta drama kan man se vår mimik och gester som ett slags skådespeleri där vi framför sociala roller. Goffman såg delar av det sociala spelet som fejkat på grund av människors handlingsutrymme inom ramen för de vedertagna spelreglerna. Goffmans studie analyserar vad det är som visas i reklambilder och om de påverkar det sätt vi upplever genus. Han analyserade ett antal bilder och kategoriserade de enligt klassifikationskategorierna: kvinnors och mäns relativa storlek på bilderna, kvinnlig beröring (händer på bild), rangordnade funktioner (tex sjuksköterskor och läkare), familj, ritualiserad underordning (i form av horisontella kvinnor, leenden, huvudet på sned med mera) och tillåten frånvaro (inte titta in i kameran, titta ned med mera).

Allt detta är viktiga aspekter av hur människor i samhället lever och betar sig utifrån sitt genus. Goffman skriver även om hur vi bryter reglerna för att utveckla genusspelet ytterligare – bilder på män i köket ska ses som roligt, män som signalerar underordning till kvinnan ska ses som ”den mjuke mannen” som tar hand om barn och så vidare.

Goffman analyserar reklambilder där bilderna regisseras av producenter och fotografer där typiskt manliga och kvinnliga poser används. De renodlas så de svarar mot genusbegrepp och uttrycker konventioner och generaliseringar snarare än det verkliga livet. Goffmans analys bygger på hans teorier om ”impression management” och hur människor presenterar sig själva inför andra (Goffman, 1979).

Ulla Hakalas avhandling är en studie om hur genus och maskulinitet manifesterats i reklambilder i Finland och USA under de senaste 30 åren. Hakalas undersöker om män har gestaltats på samma sätt som de görs idag, eller om det har förändrats under de senaste åren. Hakalas menar att genus är en fråga som berör hur vi förstår och ser oss själva som kvinna/man och feminin/maskulin. Användandet av genus i reklam har traditionellt och i enlighet med dualistiska genusstrukturer påskjutit en definition av maskulinitet som står i opposition till femininitet (Hakala, 2006 :13)

Anja Hirdman har i sin avhandling *"Tilltalande bilder"* från 2001 undersökt hur kvinnor och män framställs i veckotidningen *Veckorevyn*. Hirdmans undersökning och analys visade att representationen av båda könen i media är en viktig och påverkande faktor i konstruerandet av manligt och kvinnligt. Media visar och lyfter fram specifika beteenden och sätt att se ut och vara på som i sin tur sätter normen för hur kvinnor och män bör agera. Hirdman kom fram till att kvinnan symboliserar sexualitet men att vad som anses vara sexigt förändras genom tiderna (Hirdman 2001). Hirdman har i sitt verk *"Den ensamma fallosen"* år 2008 undersökt hur maskulinitet och sexualitet formas på internetsajten *snyggast.se*. Hirdman menar att den manliga heterosexualiteten är så självklar att den inte syns. Sexiga män förknippas ofta till homosexualitet, särskilt i medier som är riktade för män. Media som är riktad mot kvinnor har ofta bilder på kvinnor som ska utstråla sexighet men detta kopplas inte till homosexualitet (Hirdman 2008).

Det har gjorts en rad olika analyser kring användandet av sociala medier. I studien *"Teenagers get undressed on the internet"* undersöks ungdomars exponering av deras kroppar i sociala medier. Undersökningen visade att kvinnor oftare visar upp sina kroppar på internet än unga män. Unga kvinnor fokuserar även mer än män på att visa upp bilder som visar en snyggare sida av dem själva (Sveningsson 2009: 85-104).

Forskarna Nina Haferkamp, Anna-Margarita Papdakis, Jana Vanessa Kruck och Sabrina C. Eimler visar i en studie av ett socialt nätverk att kvinnor väljer att använda sociala medier främst för underhållning och kommunikation. Det visade sig att kvinnor anser att det är viktigt att kunna skapa, redigera och anpassa en online-profil som kan användas till självpresentation. Studien visade att kvinnor, i större grad än män, har ett underliggande behov av att vilja visa upp sig själva samtidigt som de bryr sig vad andra tycker och tänker om dem (Haferkamp et al. 2012: 91-97).

4. Teori

De teorier jag har valt kommer att tillsammans med empirin och kapitlet ”tidigare forskning” vara basen till min analys. Jag har valt teorier som fokuserar på att förklara skillnader i genus, makt, etnicitet och andra sociologiska ämnen. De utvalda teorierna är lämpliga då de tillsammans kan förklara hur könsroller konstrueras och vilka konsekvenser det innebär.

4.1 Intersektionalitet

Det var i USA år 1989 som juristen Kimberlé Crenshaw lanserade begreppet intersektionalitet. Begreppet har kommit att ha stor betydelse och fått ett stort genomslag i modern forskning. Grundidén till det intersektionella perspektivet är att makt och förtryck, som är baserade på särskiljande kategoriseringar så som klass, kön, etnicitet och sexualitet, inte kan ses som oberoende av varandra då de egentligen samspekar med varandra. För att kunna beskriva en situation som en given man har i samhället, där mannen är överordnad kvinnan, måste man ta reda på vilken samhällsklass han tillhör, etnicitet, ålder och sexuella läggning (Lindgren 2007: 123). Intersektionalitet kan användas för att förstå subjektets villkor i ett samhälle som karakteriseras av förändrade genusrelationer, globalisering, migration, förändrade livsstilar, livs- och samlivsformer och förändrade relationer mellan unga och gamla. Begreppet förhåller sig till det nya samhället som råder där genus, klass, ålder, identitet med mera integrerar med varandra på ett annorlunda sätt än tidigare. Begreppet gör det möjligt att överskrida en additiv förståelse av multipla identiteter och maktasymmetriaxlar. Vid en intersektionell analys undersöks hur de olika axlarna ömsesidigt konstruerar varandra.

Begreppet fokuserar på genus och könskategoriens strategiska betydelse i en värld där det råder könsmakt där genus och kön bör inkluderas i en långt större omfattning än vad det görs idag (Lykke 2003: 47-54).

4.2 Genusteori

Queerfeministen Judith Butlers mest grundläggande ifrågasättande är angående den heteronormativa definitionen av män och kvinnor som sätter likhetstecken mellan maskulin = manlig = man, feminin = kvinnlig = kvinna. En modell av genustydlighet är den heterosexuella matrisen där det förutsätts att kulturellt begripliga kroppar måste utgå från stabila kön. Den heterosexuella matrisen är uppbyggd på så sätt att det behövs genusordningar

med två tydliga olika genus som går att identifiera och särskilja, manligt/maskulint och kvinnligt/feminint. Heteronormativet uttrycks med genus som är enkelt att förstå utav alla och detta innebär ett antagande att heterosexualitet är det naturliga levandasättet och allt som inte inkluderar i det heteronormativa ses som onormalt (Rosenberg 2004: 7-10).

Föreställningen om ett stabilt kön är beroende av all maktutövning som ordnar män och kvinnor i hierarkiska kategorier. Butler hävdar att den könsordning som feminister benämner som en relation mellan män och kvinnor är situerad i en normerande heterosexualitet. Butler vill inte ta könskategori för givet utan undersöker hur den konstitueras. Från det att vi föds på BB så blir vi pojke eller flicka och resten av våra liv kommer vi ständigt imitera de kulturella ikonerna *kvinn*a och *man*. Det finns offentligt skapade manuskript för kvinnlighet och manlighet och härmandet av dessa storheter initieras via en performativ akt. När sjuksköterskan utropar könet på det nyfödda barnet blir orden sanna i det performativa momentet – vi blir flickor eller pojkar och det skapas könsskillnad som utgör ett villkor för att vi ska bli människor. En människa utan kön är ofattbart i vårt samhälle. Språket blir centralt i detta perspektiv. Inte minst som maktordningar betraktas som förbundna med språkets benämningar och kategoriseringar.

Butler menar att vi *gör* kön med föreställningarna om våra könade kroppar. Identiteter, såsom ålder och kön, ska ses som skapelser vilka inte är en gång för alla givna utan som *görs* genom ständig upprepning (Butler 1990: 21-45).

4.2.1 Maskuliniteter

Mansforskning har varit ett expanderande område under de senaste tjugo åren. Genusforskaren R.W Connell har haft stor betydelse för utvecklingen av begrepp och perspektiv inom mansforskning. Connell betonar att manlighet inte kan ses som en sammanhållen företeelse med en enda betydelse. Manlighet är beroende av kultur, samhälle, historia och situation. I olika samhällen och vid olika tidpunkter råder det olika typer av den ”normala” manligheten. Connell betonar att manlighetens relationella karaktär endast är möjlig och begriplig i relation till andra kategorier som exempelvis femininitet. (Connell 1995: 67-71).

Connell skriver om olika typer av manlighet: hegemonisk, medskyldig, underordnad och marginaliserad. Den hegemoniska manligheten är den som idag ses som den renodlade och normala manligheten. I västvärlden är det den typ av manlighet som är norm och som är överordnad kvinnan. Connell refererar hegemonisk manlighet till det sätt att vara som

politiker och chefer med mera. Hon skriver dock att alla män i sådana positioner inte är renodlade exempel av den hegemoniska manligheten. Stort inflytande på föreställningar om manlighet har även dominans, sportighet, aktiviteter och erövringar.

Connell konstaterar att det är ytterst få män som följer till hundra procent det ideal som den hegemoniska manligheten uttrycker men män vinner på att den existerar. Medskyldiga manligheten är män som inte är toppchefer eller politiker men som njuter av att vara män. Män behöver inte leva upp till stereotyper som ”mansgrisar” för att ändå behandlas och betes sig på sätt som gör att de kommer undan hushållsarbete och barnpassning i högre grad än vad kvinnan gör. Connell talar även om underordnad manlighet som är en typ av manlighet som exkluderas i politiska och kulturella sammanhang och utsätts för våldsbrott med mera. Till denna grupp hör homosexuella män och queera identiteter- som att vara ”böig”. Män med ”feminin” identitet blir tilldelad en underordnad position i en hierarkisk ordning. Män är överordnad kvinnor i samhället men samtidigt görs även en rangordning inom manlighetens fält. Connell diskuterar även en typ av manlighet som hon kallar ”den marginaliserade”. Hon påvisar att förutom kön så spelar exempelvis klass och etnicitet en roll för konstruktionen av manlighet och man bör tänka på det hela i termer av intersektionalitet (Connell 1995: 72-84).

4.3 Diskurs

Michael Foucaults diskursbegrepp har varit fruktbart för många genusforskare. Foucault påvisar att varje epok utgörs av diskurser, det vill säga yttringar, föreställningar, utsagor och tankekomplex som avgör vad som kan sägas och vad som kan tänkas. Dessa diskurser verkar både på personliga och samhälleliga plan och de verkar på alla nivåer. De ingår i ett föränderligt fält där maktförhållandena skiftar. Diskurser kan vara dominanta eller marginaliserade. De kan samverka, överlappa och motverka varandra i ett dynamiskt spel (Foucault 2008: 11-12).

Foucault skriver om olika filosofiska tankegångar huruvida människors språk antingen rättar sig efter den diskurs som råder eller utvecklas och bildar nya diskurser i diskursen, på grund av den maktstruktur som råder i samhället och dess relation till det ”sanna”. Foucault hävdar att det diskursiva tanke sättet utmanar subjektets egna uppfattning om att viljan och ansvaret att följa en övergripande diskurs ligger hos människan själv, men olika institutioner övervakar så att diskurser vidmakthålls. Foucault skriver om förhållandet mellan kunskap och makt utifrån språkliga strukturer och hävdar att styrkan hos en diskurs är beroende av hur många människor som talar i diskursen. Människan blir på så sätt själv en del av makten men kulturen anger ramen för vad som anses acceptabelt att tala om (Foucault 1970, 7-9).

4.4 Statusuppsättning

Begreppet social roll används inom sociologin för att förklara hur roller utgör socialt definierade förväntningar som styr vad en människa med en viss status eller position gör. Beroende vilken social status vi människor har går vi in i olika roller. En person kan ha olika typer av status och detta kallas *statusuppsättning*. Man brukar tala om tillskriven status och förvärvad status där den tillskrivna statusen är beroende av biologiska faktorer så som kön, ålder och etnisk bakgrund. Den förvärvade statusen får en individ genom något hen gör eller har gjort – exempelvis akademisk utbildning. Det finns vissa former av status som är mer betydelsefulla än andra och detta bestämmer individens generella position i samhället. Denna typ av status kallas *härskarstatus* och de vanligaste exemplen som påverkar detta är kön och etnicitet (Giddens 2007: 145).

4.5 Inläring av könsroller

Studier visar att det finns skillnader i hur föräldrar väljer att behandla sina barn beroende om det är en pojke eller flicka. Barns inläring av genusroller börjar redan från födseln och pågår under hela livstiden. Skillnader i exempelvis frisyrer, kläder och röstklang ger tydliga signaler till barn vad som är flickigt och pojktigt. Många undersökningar har gjorts av sagoböcker där man enkelt kunnat se att de manliga karaktärerna målas upp som starka, oberoende och äventyrslystna individer som tar mycket plats. Flickorna skildrades som passiva och befann sig inomhus där de lagade mat, städade och väntade på att de manliga karaktärerna skulle komma hem. Nyare forskning visar dock att saker och ting har förändrats men snedvridna bilder lever kvar i litteraturen än idag. Det har gjorts undersökningar där föräldrar har försökt ändra gamla könsroller och utveckla nya synsätt av maskulint och feminint för sina barn. Föräldrarna upplevde det som mycket svårt att ändra existerande könsrollsmönster då samhället förväntar sig att vi individer ska leva och uppföra oss utifrån det kön vi har (Giddens 2007: 167-170).

5 Metod

5.1 Kvalitativ metod

För att få fram kunskap om exempelvis händelser, känslor, tankar, intentioner, hur makt opererar, beslutfattande med mera behövs kvalitativ forskning. En kvalitativ metod bygger på

intervjuer, observationer eller analys av texter som inte analyseras med hjälp av statistiska metoder och verktyg. Kvalitativ data mäts inte, den konstaterar att de finns, hur de fungerar, och i vilka situationer de förekommer (Ahrne & Svensson 2011: 11-17).

5.2 Kvalitativ intervju

Genom att intervjua människor som lever i en utvald social miljö får forskaren fram dyrbar information och fakta om de förhållanden som råder i den valda miljön. Intervjuerna hjälper forskaren att förstå så att hen sedan kan göra en analys varför det är som det är inom ett visst ämne. Forskaren får kunskap om sociala förhållanden, individers känslor, upplevelser och värderingar (Ahrne & Svensson 2011: 40-41)

5.3 Metodval och genomförande av studien

5.3.1 Djupintervju

Jag har valt en kvalitativ intervjuteknik som heter djupintervju. Jag arbetar som rekryteringsansvarig och har mycket erfarenhet från att hålla i intervjuer med människor jag inte känner. Anledningen till att jag valde djupintervju är för att jag anser att ett samtal där en talas vid länge och är personlig med varandra ger mer värdefull information. Djupintervju är ett samtal där intervjuaren och intervjupersonen möts för att samtala länge och skapar en relation där båda kan vara öppna om sig själva. Jag som intervjuare berättar om mig själv och ägnar tid åt självreflektion. Detta för att lära känna mig själv och intervjupersonen under intervjuandet. Vid djupintervjuer skapas en närhet som liknas ett samtal mellan nära vänner, med den skillnaden att samtalet har ett specifikt syfte. Genom denna typ av intervjuteknik fångar man de personliga aspekter hos den som intervjuas, som identitet, upplevda erfarenheter, värderingar, beslut, kulturell kunskap eller kulturella perspektiv. Formen kan ge information om intervjupersonens personliga känslor, reflektioner och uppfattningar om andra. Detta gör att intervjuaren måste ta hänsyn till den personliga information som kommer fram och måste göra ett val vid slutliga rapporten i vilken utsträckning man ska berätta ”sanningen”. Ett sätt att lösa det är att låta intervjupersonen läsa rapporten innan den läggs ut online (Ahrne & Svensson 2011: 40 – 41). Jag använde mig utav ett frågeformulär (se bilaga 1) som jag sammanställt innan intervjuerna med de frågor jag valde att ställa till alla mina intervjupersoner. Jag ställde både fasta och öppna frågor för att få fram så mycket information som möjligt. Då jag arbetar med rekrytering är jag van vid att ställa följdfrågor och be

intervjupersonen ge exempel på situationer där hen varit med om det hen just talat om. Detta är en teknik som fungerar otroligt bra för att förstå hur personen fungerar i olika situationer. Jag delade upp mina frågor i fyra olika ämnesgrupper: manligt/kvinnligt - normer & stereotyper, makt och jämställdhet, selfies & sociala medier och jämförelse då & nu och framtiden.

Då de flesta kvalitativa intervjuer liknas mer vid ett vanligt samtal där intervjupersonerna har stor frihet så fick mina frågors ordningsföljd avgöra från intervju till intervju beroende hur vårt samtal utvecklades. Mitt mål var att kunna ge en personlig bild av intervjupersonerna och använda deras erfarenheter och åsikter kring könsroller och jämställdhet i min analys. Jag visste att detta var en bra metod då jag testade den innan intervjutillfällena och den fungerade utmärkt till att få fram relevant information kring ämnet.

Jag hade kunnat använda mig utav visuell metodik som metod till min uppsats. Visuella metodik används för att analysera bilder och bildinformation för att besvara frågor om samhället. Jag anser dock att djupintervjuer ger mer värdefull information om hur människor tycker och tänker om det som pågår i vårt samhälle i detta nu (Ahrne & Svensson 2011: 165)

5.3.2 Urval

I mitt val av personer att intervjua var det viktigt att få fram material från olika socioekonomiska klasser, kön och åldrar. Jag valde därför att intervjua en tjej och en kille i femtonårsåldern, en ung man och kvinna i tjugoårsåldern och en man och kvinna i trettioårsåldern. Jag valde att intervjua heterosexuella medborgare som är aktiva på sociala medier. Jag anser att sex intervjuer är representativt och jag uppnådde en ”mättnad” vilket betyder att jag började känna igen personernas svar och svarsmönstret återkom i flera av intervjuerna (Ahrne & Svensson 2011: 44).

Jag valde att intervjua män och kvinnor runt om i Stockholm. Jag är född och uppvuxen i en förort som heter Kista vilket gjorde att jag valde att intervjua två personer där. Jag tog kontakt med dessa två genom Facebook och frågade om de var intresserade av att ställa upp på en intervju. Jag visste att dessa två var aktiva på sociala medier då jag är vän med deras familjer. Dessa två personer kommer att representera underklass i min studie. Jag arbetar i Årsta och valde att intervjua två personer från min arbetsplats som jag inte känner men har sett är aktiva på sociala medier. Jag skickade ut ett mejl till dem båda från vår jobbmejl och bad om att få intervjua dem. Dessa två personer är bosatta i Årsta och de representerar medelklass. Jag bor i Täby som är en av Sveriges rikaste kommuner och här valde jag att intervjua två personer

som kommer att representera överklass. Jag tog kontakt med dessa genom att besöka deras hem då vi bor på samma gata. Se nedan tabell (1) av mitt urval.

Anledningen till att jag valde att intervjua personer från olika klasser i Sverige är för att jag vill se på könsroller och jämställdhet utifrån bland annat intersektionalitet. Jag valde åldersgrupperna 15,20 och 30 för det är dessa människor som är mest aktiva på sociala medier och jag vill kunna jämföra hur man ser på selfies, sociala medier, könsroller, makt och jämställdhet beroende hur gammal man är. Mitt val av personer minskar risken för att fältmaterialet inte blir tillräckligt allsidigt och jag kan vara säker på att jag fått en stor spridning av intervjupersonerna (Ahrne & Svensson 2011: 43).

Namn	Kön	Ålder	Sysselsättning	Etnicitet	Kommun
Abdul	Man	15 år	Studerar	Somalier	Kista
Erica	Kvinna	22 år	Kassörska	Svensk	Kista
Murat	Man	22 år	Säljare	Turk	Årsta
Malin	Kvinna	31 år	Receptionist	Svensk	Årsta
Mikael	Man	32 år	Försäljningschef	Svensk	Täby
Jinos	Kvinna	16 år	Studerande	Iranier	Täby

Tabell 1. Uppställning av intervjupersonerna i studien. Personerna heter egentligen något annat

5.3.3 Begreppsdefinitioner

Genus – Ett socialt konstruerat ”kön”. Komplicerade sociala, kulturella och diskursiva processer som skapar olika villkor för kvinnor och män, ger dem olika sociala positioner och värden, vilket gör dem olika (Fahlgren 2007: 8)

Jämställdhet - innebär att kvinnor och män har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla väsentliga områden i livet (Nationalencyklopedin)

Sociala medier - samlingsnamn på kommunikationskanaler på Internet som tillåter användare att kommunicera direkt med varandra genom exempelvis text, bild eller ljud (Nationalencyklopedin)

Selfie – självporträtt taget med mobilkamera eller digitalkamera (Nationalencyklopedin)

Socioekonomisk underklass, medelklass och överklass – En socialgruppsindelning av individer för att definiera socioekonomisk ställning i samhället.

Mina intervjupersoner är indelade i kategorier utifrån nedan kriterier:

Underklass – Arbetare i privat eller offentlig tjänst

Medelklass – Lägre tjänstemän, mindre företagare

Överklass: Större företagare, högre tjänstemän (Giddens 2007: 264).

5.3.4 Tid och plats

Jag valde att hålla de flesta intervjuerna hemma hos mina intervjupersoner då jag vill få intervjun att kännas så avslappnad som möjligt. Hemmamiljö anser jag får en person att känna sig trygg och detta kommer resultera i ärliga och mer genomtänkta svar. Jag motiverade varför just den personen var viktig att intervjua och berättade ingående om min studie och syftet med den. Jag valde att hålla två intervjuer på min arbetsplats och bjöd in intervjupersonerna till ett av våra samtalsrum där jag bjöd på fika. Jag valde att ha intervjuerna i ett samtalsrum så inte någon annan på arbetsplatsen kunde höra oss kommunicera. Detta gjorde jag för att det är viktigt att tänka på att intervjupersonen kommer vilja presentera sig på vissa sätt och jag vill inte att andra personer runt om ska kunna påverka intervjupersonens svar. Intervjuerna höll på cirka en timme och jag fick fram mycket bra och dyrbar information. Stämningen var trevlig och behaglig. I alla intervjuerna skrattade vi mycket tillsammans och jag fick en känsla av att de tyckte det var roligt att få prata om sig själva. Samtliga intervjuer spelades in på min Iphone och jag förde anteckningar under samtalsgången (Ahrne & Svensson 2011: 44-46).

5.3.5 Behandling och analys av data

Jag började med att transkribera mitt material och valde att behålla intervjupersonernas egna ordval och meningar. Mitt mål med analysen är att hitta den fråga som den transkriberade texten svarar på och som delar in materialet på ett fruktbart sätt. Frågan bör innefatta hur den subjektivt berättade djupintervjun blir till samhällsvetenskaplig värdefull kunskap. Precis som vid kodning av ett enkätmaterial för statistik analys började jag med att transkribera intervjuerna, sammanfatta dem, sortera dem enligt teman/frågeställningar, flyttade information och reducerade. Min transkriberade text förvandlades till en teoretiserad, analytisk och koherent vetenskaplig berättelse som var central för min analys (Ahrne & Svensson 2011: 66).

Efter att jag transkriberat mitt material kodade jag min text för att få en överblick av textmaterialet. Vid kodningen knöt jag ihop nyckelord till ett textsegment för att underlätta senare identifiering av uttalanden. Data bröts ned, undersöktes, jämfördes, begripliggjordes och kategoriserades (Ahrne & Svensson 2011: 66-67).

Vid bearbetning av mitt material började jag med att lyssna på de inspelade intervjuerna om och om igen samt läste mina anteckningar som jag fört under intervjutillfällena. Jag gjorde detta för att bli känt med mitt material och för att få en bra helhetsbild. Jag fokuserade sedan på de olika ämnesområden jag tidigare, innan intervjuerna, hade delat upp mina frågor i och delade upp svaren utifrån de olika ämnesgrupperna. Detta gav mig en färdigställd skriftlig rapport och jag kunde efter det titta på likheter och jämföra de olika svaren samt jämföra mina svar med tidigare forskning och de teorier jag utgått ifrån (Ahrne & Svensson 2011: 67-68).

5.3.6 Styrkor och svagheter

Det är viktigt att forskaren verkligen mäter det hen avser att mäta i en vetenskaplig studie och att det uppnås en så hög tillförlitlighet som möjligt. Relationen mellan det teoretiska och empiriska planet i en studie kallas för validitet. Tillförlitlighetens alla aspekter kallas, med ett sammanfattande namn, för reliabilitet. Reliabiliteten skiljer sig åt när det gäller kvantitativa och kvalitativa studier, medans validitetskravet är grundläggande för båda metoderna (Svenning 2000: 59). Reliabilitet har dock inte samma centrala plats i en kvalitativ studie som i en kvantitativ då syftet i en kvalitativ studie är att förstå det hen undersöker och den statistiska representativiteten står inte i fokus. Det är in princip omöjligt att förena detta med ett djupgående studium av personers upplevelser (Holme & Solvang 1997: 94). För att förklara datainsamlingens kvalitet används ofta ord som giltighet och tillförlitlighet. I en kvalitativ undersökning är det forskaren själv som tolkar sin data till skillnad från en kvantitativ undersökning som tillhandhåller mätningar med mätinstrument.

Forskningsintervjuns giltighet kan avgöras om forskaren klarlagt vad hen vill ha information om och varför man vill ha denna information. I en kvalitativ undersökning har forskaren en minskad möjlighet till bedömning av intervjumängdens tillförlitlighet då intervjuerna kan skilja sig åt vid genomförandet vid intervjutillfällena och på grund av de öppna frågor som ställs. Detta till skillnad från en kvantitativ datainsamling som har hög grad av tillförlitlighet genom standardisering (Kvale & Brinkmann 2014: 224 – 227).

Jag har använt mig av en kvalitativ metod vilket innebär att reliabiliteten, eller tillförlitligheten inte har någon betydelse i min studie. Då jag endast intervjuar och undersöker ett fåtal personer avstår jag från generalisering och istället exemplifierar jag. Då jag vill öka förståelsen för ett fenomen och se till intervjupersonernas personliga åsikter kring det är kvalitativ metod rätt för min studie och jag kan lätt uppnå validitet – jag avser att mäta det jag ska mäta. Jag ser kvalitativa djupintervjuer som tillförlitliga då jag medverkar under

undersökningen och ser till så att inga frågor missuppfattas av intervjupersonerna – något som är lätt hänt vid en enkätundersökning.

Vid kvalitativa intervjuer är det viktigt att tänka på intervjuareffekten som kan komma att uppstå under samtalets gång. Intervjuareffekten betyder att intervjuaren själv, med sin närvaro, kan påverka svaren i frågorna som ställs under intervjun (Kvale & Brinkmann 2014: 227). Jag var mest bekymrad att denna skulle uppstå under mina intervjuer med mina kollegor. Jag arbetar på ett stort kontor där alla inte känner alla och detta kan leda till att mina två kollegor kan ha valt att måla upp en bild av sig själva och deras åsikter som önskas passa in på deras arbetsbefattning. Trots detta ser jag mitt material som mycket tillförlitligt då våra samtal var effektiva, givande och trovärdiga. Alla mina sex intervjupersoner visade ett stort engagemang vid intervjutillfället och en vilja att hjälpa mig med min studie.

5.4 Avgränsningar

Jag har valt att rikta in mig på Sverige och svenska medborgare för att avgränsa mitt arbete. Jag har valt att inte undersöka de socialpsykologiska delarna som har med sociala medier att göra (exempelvis identitetsskapande och skönhetsideal) då detta är en genusanalys. Jag har avgränsat mitt arbete genom att intervju utvalda personer då jag värderar tankar och åsikter mer än om jag hade valt att studera och analysera bilder på sociala medier och hur media framställer kvinnligt/manligt.

6 Empiri

6.1 Material

Det insamlade material som analysen baseras på kommer från de anteckningar och inspelade ljudfiler som fördes under de sex intervjutillfällena. Resultatet och analysen redovisas utifrån fyra uppdelade teman.

6.2 Selfies och sociala medier

Kistabor

Abdul tar selfies flera gånger om dagen och väljer att lägga upp cirka fem stycken i veckan på sociala medier. Abdul tar oftast bilder på sig själv hemma när han lyssnar på musik eller på tunnelbanan på väg till skolan. Abdul spenderar många timmar på sociala medier och tycker det är mycket viktigt med följare, likes och kommentarer. Han formulerar sig på följande vis:

”Jag är från orten och jag gör musik – hip hop och rap.

Klart jag måste visa upp mig så jag blir stor. Bitches avgudar mig”

Erica spenderar många timmar av sin vakna tid på sociala medier och hon tar selfies cirka en gång i veckan – när hon ska gå ut eller när hon känner sig snygg. Erica tar alla sina selfies i hemmet och skulle aldrig tänka sig ta en selfie offentligt. Erica tycker det är viktigt att få många likes men hon har inte så många följare. Hon uttryckte sig:

”Jag har bara cirka 250 följare på Instagram. Får jag inte minst 20 likes tar jag bort den. Det är pinsamt att lägga upp en selfie som inte får många likes”

Årstabor

Murat spenderar mycket tid på sociala medier men han tar inte selfies så ofta. Han tror sig ha lagt upp cirka fem selfies i hela sitt liv. När han tar en selfie är det när han är och tittar på fotbollsmatch eller på semester. Han bryr sig inte så mycket om att den ska vara snygg men den ska vara ”nice” och bryr sig heller inte om likes.

Malin spenderar många timmar av sin vakna tid på sociala medier och hon har cirka två tusen följare på Instagram. Hon kallar sig själv för ”selfie queen” och lägger upp selfies ungefär fyra gånger i veckan men tar selfies flera gånger om dagen – främst i hemmet när hon sminkat sig eller på jobbet. Hon säger:

”Jag har bott i USA ett tag och där fick jag massor av följare. Får jag inte minst två hundra likes på en selfie blir jag inte nöjd. Jag tar inte bort bilden då men det är klart det tar på en – man blir lite nere”.

Täbybor

Mikael är på sociala medier på morgonen på väg till jobbet, på lunchen och på väg hem efter jobbet. Han brukar ta selfies när han är på semester eller när det hänt något speciellt på jobbet eller hemma med familjen. Han lägger upp selfies ungefär en gång var tredje månad och bryr sig inte om likes men tycker det är smickrande att få uppmärksamhet på bilderna.

Jinos spenderar många timmar varje dag på sociala medier och hon lägger upp selfies ungefär tre gånger i månaden. Hon tar oftast selfies när hon är fixad innan hon ska träffa kompisar, är med sin hund eller när hon är på semester med familjen. Jinos tycker det är viktigt att få

många kommentarer och likes på sina bilder. Hon har valt att ta bort bilder som inte fått bra respons av andra på sociala medier.

6.3 Kvinnligt och manligt – normer & stereotyper

Kistabor

Att vara manlig betyder för Abdul är att vara muskulös, bära baggy-kläder, arbeta hårt och tjäna mycket pengar. Han vill med sina selfies på sociala medier få uppmärksamhet så han blir en stor rap-artist. Det är viktigt för Abdul att ha keps och hip hop kläder på sig på alla bilder. Abdul har aldrig lagt ut en bild på sin kropp på sociala medier och säger att han inte är tillräckligt ”rippad” för det. Han berättar vidare att det är viktigt i hans vänskapskrets och familj att vara killig och att de brukar se ned på ”svenska Stureplans snubbar” då de ser feminina ut med deras skjortor och kammade hår. Abdul berättar att en typisk kvinna för honom är en tjej med fina kurvor, långt hår, bra på att laga mat och gillar att shoppa.

Erica skulle aldrig ta en bild på sig själv i bikini eller osminkad. Anledningen till det är att hon inte känner sig bekväm med varken sitt osminkade ansikte eller hennes mulliga kropp. Många av hennes vänner är ”super-smala” och hon berättar att det oftast är hon som erbjuder sig att ta bild på hennes kompisar på stranden så hon slipper vara med på fotot. Erica vill se snygg ut på bilderna och brukar pluta med läpparna för att få dem att se fylligare ut. Att vara kvinnlig för Erica är att vara smal, ha långt hår och vara fint sminkad. Erica berättar att en typisk man för henne är en kille med coola kläder, helst keps eller mössa, snygga sneakers och tatueringar.

Årstabor

Murat anser att vara manlig är att kunna försörja sin familj, vara vältränad, ha hela och rena kläder och se välvårdad ut i skägg och hår. Han lägger ner många timmar på gym i veckan och har lagt upp bilder på sig själv i bar överkropp. Murat har aldrig lett på en bild utan han vill visa upp en mer ”chill” och avslappnad sida av honom och det visar han genom att inte le på bilderna. Han anser sig själv vara väldigt fåfäng och hans kompisar brukar reta honom för detta. Det är viktigt för Murat att se fräsch ut och att vara vältränad. Murat berättar att en typisk kvinna för honom är som hans mamma – omhändertagande, hjälpsam, vacker och bär fina kläder och smycken.

Malin tycker det är viktigt med det yttre utseendet och hon lockar alltid håret och sminkar sig mycket innan hon går ut eller till jobbet. Malin är singel och tycker det är smickrande att få kommentarer för hennes utseende på sociala medier. Hon berättar att alla hennes vänner är i förhållanden men att hon lever livet som singel och tycker om friheten. Malin berättar att hon gärna poserar för att se ”lite sexig” ut på bilderna och framhäver gärna sin stora byst. Hon tycker om att le ”lite busigt” och titta sensuellt in i kameran. Att vara kvinnlig för Malin är att våga stå upp för sig själv i alla lägen, inte ta skit från andra, vara välvårdad och ta hand om sitt yttre. En typisk man för Malin är en man med pondus, utstrålning, öppet sinne, omhändertagande, beskyddande, välvårdade kläder- absolut inga sneakers, och gärna klädd i kostym. Hon säger: *”Men det är bara min syn på manlighet eftersom jag aldrig haft det, min pappa gick bort när jag var 9 år. Men samtidigt vad är det som säger att en kvinna inte ska vara det...?”*

Täbybor

Mikael anser att vara manlig är att våga vara sig själv i alla lägen och våga gå emot ”strömmen”- med det menar han att inte bete sig som den typiska mannen. Han berättar hur han lagar mat, tvättar, städar med mera hemma och det får honom att känna sig manlig. Han berättar att han självklart tycker det är viktigt att kunna försörja sin familj och att kunna köpa saker till hemmet och kläder till sig själv. Han klär sig alltid i kostym på arbetet men byter snabbt om till ”vanliga” kläder när han kommer hem. På sina bilder som han lägger upp på sociala medier är han oftast klädd i vanliga kläder på semestern eller i kostym när det är en jobbrelaterad bild. Det är viktigt för Mikael att se glad ut på bilderna men han vill inte se töntig ut genom att exempelvis le för stort. En typisk kvinna för Mikael är en kvinna med stort hjärta men samtidigt har skinn på näsan, har en nära relation till sin familj och har kämpaglöd att göra karriär i arbetslivet.

Jinos tycker om att ta selfies när hon gör saker och gärna när hon köpt nya kläder eller väskor. Hon berättar att alla i hennes kompisgäng tar mycket selfies och det är ”deras grej”. Hon ler alltid på bilderna och vill se glad ut. Att vara kvinnlig för Jinos är att vara vacker, smal, ha fina kläder och långt hår. Hon brukar ta bilder på sig själv i bikini på semestern och tycker om att få uppmärksamhet för bilderna. En typisk man för Jinos är en stor karl med ett bra arbete, vältränad, kör snygg bil och är sträng.

6.4 Makt och jämställdhet

Kistabor

Abdul upplever att mannen är det kön som har mest makt i Sverige och ser det som en självklarhet då mannen jobbar mer än kvinnan. Han tycker dock att tjejer har mer makt i förhållanden. Han uttrycker sig:

”alla mina kompisar som är i förhållanden blir bitchade av sina brudar”

Han anser att ju äldre mannen blir desto mer makt får han då han tjänar mer pengar och får mer status. Abdul tycker inte det är orättvist att män tjänar mer än kvinnor då han tycker män sliter hårdare och jobbar mer. Abdul har aldrig känt sig diskriminerad på grund av sitt kön med han har sett många tjejer bli illa behandlade på Internet på grund av hur de ser ut, både snygga och fula tjejer. Han berättar att många av hans killkompisar brukar kommentera symboler på tjejers bilder som ska betyda att de tycker tjejen är sexig/snygg rumpa/ ful/tjock med mera.

Erica upplever att det är mannen som har mest makt i Sverige men att det håller på att ändras. Hon sa: *”mannen har alltid haft mest makt men man märker att skolan lär ut mer att kvinnan också ska ha makt- det är bra”*. Erica tycker det är orättvist att mannen har mer makt och tycker att alla ska tjäna lika mycket för samma typ av jobb. Erica berättar att hon har fått elaka kommentarer på flera av hennes selfies och att hon då valt att radera kommentarerna men behållit bilden uppe. Även flera tjejer i hennes kompisgäng har fått elaka och sexistiska kommentarer både från andra tjejer och killar. Erica har aldrig sett några elaka eller sexistiska kommentarer på en killes selfie förutom att tjejer brukar kommentera att han är ”snygg” eller ”het”.

Årstabor

Murat anser att det är mannen som har mer makt i samhället men han tycker Sverige har det jämställt jämfört med sitt hemland. Han berättar att kvinnan har en mycket lägre status i Turkiet och det är inte ofta man ser kvinnor som VD eller på andra högt uppsatta positioner. Murat anser att mannen har mer makt för det alltid har varit så och det följer med i alla generationer. Murat har aldrig fått elaka kommentarer på sina bilder på Internet men han påpekar ytterligare en gång att hans vänner brukar ”ge honom” skit för hans selfies och säger att han är ”bödig”.

Malin anser att det är mannen som har mest makt i samhället och ser det som orättvist men hon förstår anledningen till det. Hon menar att män har en sådan ”aura” och utstrålar mer makt än kvinnor. Hon själv ser upp till kvinnor som tar mycket plats och har mycket skinn på näsan men hon själv är inte riktigt sådan. Hon anser sig själv som mer försiktig och behöver inte hävda sig för någon. Malin får ofta kommentarer från killar och tjejer som skriver att hon har snygga ögon, bröst, rumpa med mera. Hon tycker om uppmärksamheten och har aldrig tagit illa upp. Malin brukar kommentera liknande kommentarer på andras bilder.

Täbybor

Mikael säger att det tyvärr fortfarande är så att mannen har mest makt i samhället och detta är något som märks hela tiden och överallt. Han säger: *”tyvärr är det så att mannen har mer makt fortfarande och det märks tydligt på både jobbet och när man hämtar ungarna på dagis. Cheferna på mitt jobb har ofta sista ordet och har mer att säga till om än kvinnorna. På dagis hör man ofta barn prata med varandra och fråga oss vuxna varför det är pappa som hämtar och inte mamma när jag är där”*. Mikael säger sig vara insatt i ämnet och tycker det är bra att det uppmärksammas. Han har aldrig känt sig diskriminerad på grund av sitt kön men han förstår om många kvinnor har gjort det. Han säger: *”man läser ofta om så kallade nättroll som skriver hemska saker på Internet. Det är ofta män som är svin när det kommer till sånt tyvärr”*.

Jinos uttalar sig om makt:

”det är mannen som har mest makt i samhället men kvinnor får mer och mer makt nu. Mamma har till exempel köpt ny bil nu som hon köpte själv utan att ens prata med pappa först”. Jinos berättar att hon aldrig har blivit utsatt för några kränkande, diskriminerande eller elaka kommentarer men många i hennes tjejgäng har fått elaka kommentarer – speciellt från andra tjejer i samma ålder.

6.5 Jämförelse då & nu och framtiden

Alla intervjupersonerna sa att det är gamla vanor och normer som är orsaken till att mannen har mer makt än kvinnan. Alla refererade till sina egna familjer där de är uppvuxna med att mamma har vissa bestämda hushållssysslor och pappa har andra. Alla ansåg att det var mycket mer orättvist uppdelat förr och att kvinnan hade en lägre status än nu. Murat och Abdul tog båda upp sina hemländer som exempel där de berättade att kvinnan har en bestämd

plats i samhället och har lite att säga till om jämfört med Sverige. Mikael berättar att han kommer från en familj där könsrollerna varit mycket tydliga men att det är något han vill ändra på. Han har gått på föreläsningar i arbetet för att kunna arbeta för en jämställd arbetsplats och han försöker även vara så jämställd som möjligt i hemmet.

Alla intervjupersonerna påpekar att jämställdhetsarbete har blivit väldigt uppmärksammat den senaste tiden – på skolan, i arbetet och på sociala medier. Malin uttrycker sig: ”*Man märker att det blir mer och mer uppmärksammat, speciellt i sociala medier. Jag tycker det är jättebra men det rör inte mig liksom. Det finns många länder som måste få det mer jämställt mellan könen så det är nyttigt för dem att det uppmärksammas* ”.

I framtiden är alla enade om att vi kommer få en mer jämställd värld men det kommer ta många generationer för att gamla värderingar och tankar om kvinnan och mannen ska dö ut.

7 Analys och slutsats

Min frågeställning vill ta reda på hur manliga och kvinnliga könsroller konstrueras via selfies på sociala medier. Om man ser till intervjupersonernas uttalanden så väljer de kvinnliga att lägga upp selfies när de är sminkade, fixade och känner sig snygga inför en utgång eller arbetet/skolan. De manliga deltagarna väljer istället att lägga ut selfies när det händer något speciellt i deras liv som de vill dela med sig av, förutom Abdul som är mycket aktiv på sociala medier och vill bli känd inom hip hop världen. De kvinnliga deltagarna och Abdul är de som oftast lägger upp bilder och tar flest bilder på sig själva. Det är även de som bryr sig mest om att få likes och kommentarer på sina bilder. Detta bekräftar tidigare forskning om att unga kvinnor fokuserar mer än män på att visa upp bilder som visar en snyggare sida av dem själva (Sveningsson 2009) och att kvinnor har ett underliggande behov av att vilja visa upp sig samtidigt som de bryr sig vad andra tänker om dem (Haferkamp et al 2012). Det intersektionella perspektivet, som binder samman klass, kön, etnicitet och sexualitet, gör det möjligt att överskrida en additiv förståelse av flera identiteter och maktasymmetriaxlar i vårt moderna samhälle. Perspektivet undersöker genus och könskategoriens betydelse där det råder könsmakt. Att mannen idag är överordnad kvinnan märks tydligt i vårt sätt att leva. Att kvinnor har ett större behov av att visa upp sig än män är troligtvis större i västvärlden där vi lever i samhällen där det är OK att visa upp oss. Vi har en annan identitet och makt än andra delar av världen på grund av vår etnicitet och klass. Det intersektionella perspektivet förklarar varför detta bekräftelsebehov råder hos tjejer då det är på grund av deras kön, klass och etnicitet lever i skuggan av den vita medelålders mannen och de har ett underliggande behov

av att bli sedda (Lykke 2003). Tidigare forskning visar att media lyfter fram specifika beteenden och sätt att se ut och vara på som i sin tur sätter normen för hur kvinnor och män bör agera. Hirdman kom fram till att kvinnan symboliserar sexualitet men att vad som anses vara sexigt förändras genom tiderna (Hirdman 2001). De kvinnliga intervjupersonerna i min studie som var i medelåldern vill visa upp en sida av dem själva som sexiga och attraktiva. Genusteori, Giddens och Butler är alla inne på att vi *gör* kön, vilket betyder att vi lever upp till de förväntningar vi har som män och kvinnor. Det svenska samhället är heteronormativt där maskulint betyder man och feminint betyder kvinna. Den heterosexuella matrisen är uppbyggd på så sätt att det behövs genusordningar med två tydliga olika genus som går att särskilja- manlig och kvinnlig. Det är utifrån dessa manuskript som vi hela tiden vill leva upp till våra tilldelade kön och detta syns även i sociala medier genom selfies. För att kunna vara människa så måste vi, i dagens samhälle, vara kvinna eller man och en människa utan kön är ofattbart. Hur vi väljer att uttala oss via skrift på Internet är, precis som vårt sätt att uttrycka oss via selfies, bestämt beroende om vi är man eller kvinna. Vårt språk är kopplat till maktordningar som kategoriserar oss i samhället utifrån kön där mannen är överordnad kvinnan. Vårt sätt att prata och bete oss med våra könade kroppar skapar våra identiteter genom ständig upprepning. Selfies på sociala medier bidrar till att denna ständiga upprepning av kön blir ännu mer synlig och fortsätter att existera bland aktiva användare av sociala medier (Butler 1990). De kvinnliga deltagarna i studien vill visa upp sina sminkade ansikten, framhäva sina byst, puta med läpparna för att få dem fylligare och blir inte nöjda om de inte får uppmärksamhet av omvärlden. De manliga deltagarna väljer att ha keps, hip hop kläder och vill se tuffa eller avslappnade ut på sina bilder och säger sig inte bry sig om likes eller kommentarer. Murat och Mikael var dem enda i studien som hade lagt ut bilder på dem i bar överkropp på sociala medier. Detta går emot tidigare studier som visar att kvinnan väljer, i högre utsträckning än mannen, att visa upp sin kropp på Internet (Sveningsson 2009). Det var även Mikael och Murat som sade sig inte bry sig om att få likes och kommentarer på sina bilder. Intervjupersonernas bild av den stereotypa mannen och kvinnan är den typiska som Giddens tar upp i sin teori kring inläring av könsroller. Skillnader i frisyrier, kläder och röstklang ger tydliga signaler vad som är manligt och kvinnligt till barn och vi växer upp och baserar vårt tänk om feminint och maskulint på detta. Giddens skriver om tidigare studier som visar att det är otroligt svårt att ändra gamla könsroller och detta påvisar min studie då vi år 2017 fortfarande ser den stereotypa kvinnan som smal, med långt hår, vackra kläder, hjälpsam och omfamnande (Giddens 2007). Intervjupersonerna målade upp en bild av mannen som vältränad, tatuerad, stark och trygg och det är även det som männen i min studie

väljer att lägga upp på sociala medier via selfies. De lever upp till det stereotypa tänket som trygg då de inte har ett lika stort bekräftelsebehov som kvinnan i form av många likes och kommentarer. De väljer heller inte att lägga upp lika många bilder av sig själva bara för att de är snygga utan de vill visa upp sig när de gör något som de är stolta över – som att vara på semester, skrivit en ny rap låt eller är på fotboll. Mikael och Murat lever upp till att vara trygga och vältränade då de är trygga i sig själva att lägga upp en bild i bar överkropp och inte bry sig om vad folk ska tycka och tänka. Abdul och de andra personerna ansåg sig inte vara vältränade nog för det. Att Abdul är aktiv på sociala medier och tar mycket bilder på sig själv för att bli känd inom hiphop-världen kan kopplas till teorin om status och hur vi går in i olika roller beroende vilken status vi har. Abdul är 15 år och har inte kommit upp i ålder där man kan hävda sig i form av en utbildning eller arbete på samma sätt som de äldre männen i studien kan. Abduls statusuppsättning består av en tillskriven status som är beroende av att han är yngre, mörkhyad och man. De äldre männen, speciellt Mikael, i studien besitter härskarstatus och är mer betydelsefulla i samhället på grund av deras kön, ålder och etnicitet. Abdul tar till sin förmåga att rappa och får därmed en förvärvad status som är betydelsefull i den diskurs han lever i (Giddens 2007). Abdul använder ett annorlunda språk jämförelse med de andra i studien då han talar något som kallas för ”förorts-språk”. Detta sätt att prata bygger mycket på lånade ord från engelskan och andra utländska språk. Abdul använder ordet ”bitches” för att beskriva tjejer och detta kan för en person som pratar svenska låta mycket nedvärderande. Foucaults diskurs-begrepp kan förklara Abduls beteende. Foucault menar att varje epok utgörs av diskurser, alltså yttringar och föreställningar med mera, som avgör vad som kan sägas och vad som kan tänkas. I förorten där Abdul bor är det så man pratar och betar sig som 15 åring. Språket i förorten har rättat sig efter den marginaliserade diskurs som råder på grund av den maktstruktur som finns i samhället. Abdul ser även ned på ”svenska Stureplans snubbar” som så många andra utlandsfödda killar gör i förorten. Det diskursiva tankesättet utmanar subjektets egna uppfattningar om att viljan att följa en diskurs och det finns institutioner som övervakar att diskurserna vidmakthålls – i detta fall vill de utlandsfödda prata på ett visst sätt om svenska killar utanför orten för att behålla den diskurs som råder i förorten där det är dem som sitter på makten (Foucault 2008). Abduls ordval av ”bitches” som ska beskriva flickvän/tjejer är ett vanligt ord som cirkulerar på sociala medier. Detta nedvärderade ord har på något sätt blivit accepterat i Internets värld och tjejer blir kallade bitch hit och dit utan att se till konsekvenserna. Att beskriva kvinnor som bitchar påverkar jämställdheten mellan könen då kvinnan blir okej med att bli kallad för nedvärderade ord. Det är precis detta som Butler och genusteorin tar upp – att språkets benämningar och

kategoriseringar skapar maktordningar (Butler 1990). Alla intervjupersonerna i min studie berättar även om hur de sett hur tjejer fått elaka, nedvärderade och sexistiska kommentarer på sina bilder och detta påverkar jämställdheten otroligt mycket då vi relaterar kvinnans utseende till sex. Kvinnorna väljer att fortsätta lägga ut utmanande bilder på sig själva och accepterar den jargong som pågår på Internet. Männerna i min studie väljer att lägga ut bilder på sig själva när de är på fotbollsmatch eller står med en öl i handen på semester. De har inte samma bekräftelsebehov som tjejer har idag och deras bilder utstrålar istället att de är ute och roar sig och med en tuff självständig attityd. Som Giddens skriver i sin teori kring inläring av könsroller så brukade man illustrera manliga karaktärer i barnböcker som hjältar på äventyr och kvinnliga figurer var hemma och väntade på mannen (Giddens 2007). Dessa snedvridna bilder av män och kvinnor är inte lika tydliga i litteraturen idag men det är enkelt att se att bilder som läggs ut på sociala medier speglar just det – kvinnan är hemma och tar bilder på henne själv och mannen tar bilder när han är på äventyr. Murat berättade under intervjun hur han brukar bli retad av sina killkompisar för sin fåfänghet och sina ”böjiga” selfies i bar underkropp som hans kompisar kallar det. Hirdman skriver i sitt verk hur sexiga män ofta förknippas till homosexualitet men att bilder på kvinnans kropp som utstrålar sexighet inte förknippas till homosexualitet (Hirdman 2008). Att Murats vänner ser honom som homosexuell för de selfies han valt att lägga ut visar på hur skilda synsätt vi har på kvinnan och mannens kropp. Detta påverkar jämställdheten och försvårar arbetet att sudda ut gamla normer vad som anses kvinnligt och manligt. Hakalas studie visar att media har påskjutit en definition av maskulinitet som står i opposition till femininitet (Hakala 2006). Butler menar, som tidigare nämnt, att den heterosexuella matrisen är så stark att allt som inte inkluderar i heteronormativet ses som onormalt. Den normerande heterosexualiteten är byggt på att vi imiterar de kulturella ikonerna *kvinn*a och *man* (Butler 1990). I dagens samhälle ses feminina män som onormalt och detta resulterar i att dessa män får en lägre status (och i detta fall att Murat blir retad av sina kompisar). Även Connells teorier kring maskulinitet visar på att det råder olika typer av den ”normala” manligheten och den är beroende av kultur, samhälle och situation. Det råder olika typer av den ”normala manligheten” i olika samhällen och tidpunkter. I dagens samhälle är det inte OK av en kille att bete sig feminint så Murat blir kallad för böj och detta menar Connell ger honom en underordnad manlighet. Connell skriver att män med feminin identitet blir tilldelad en underordnad position i en hierarkisk ordning. Mikael som tillhör överklassen i min studie berättar hur viktigt han tycker det är med ett jämställt samhälle och att han brukar ta på sig att göra de flesta hushållssysslor i hemmet. Mikael som är en vit medelålders man med bra jobb tillhör den hegemoniska manligheten

som är den manlighet som ses som den normala idag. Han är, som Connell kallar det, medskyldig och behöver inte leva upp till den stereotypa ”mansgrisen” (Connell 1995). Enligt det intersektionella perspektivet blir det för Mikael okej att gå emot gamla tankar om att män inte ska behöva utföra hushållssysslor då han redan har makt i vårt samhälle på grund av sitt kön, klass, sexualitet och etnicitet. I dagens samhälle integrerar genus, klass, ålder, identitet med mera med varandra på ett annorlunda sätt än tidigare och det är viktigt att vara medveten om samhällets hierarkiska ordning där vissa positioner är mer eftertraktade än andra (Lykke 2003). Mikael's höga position i vårt samhälle påverkar vilka inflytanden och villkor han har som person. Abdul och Murat som tillhör lägre klasser och är mörkhyade har enligt det intersektionella perspektivet en lägre status och makt i dagens samhälle. Detta kan förklara Abduls negativa attityd till ”svenska Stureplans snubbar” då Abduls position gör att han automatiskt blir underlägsen dessa.

Empirin visar att stereotypa bilder av kvinnor och män är otroligt starka och är lika oberoende vilken klass en tillhör. Det visade sig även att mina kvinnliga intervjupersoner hade lika syn på kvinnor och män som mina manliga. Det som skilde uttalandena åt var vilken ålder intervjupersonerna hade. De yngre personerna i studien fokuserade mest på materiella saker så som kläder och smink samt utseende för att förklara manlighet/kvinnlighet. De äldre personerna fokuserade också på utseende och materiella ting med de valde även att se till olika egenskaper som män och kvinnor besitter. De äldre personerna uttalande sig även mer om hur viktigt det är med jämställdhet i samhället i större utsträckning än de yngre. Detta är ett resultat av de jämställdhetsarbete som pågår på många arbetsplatser, universitet och i övriga områden i samhället där det vistas vuxna som påverkar vårt sätt att se på kvinnlighet och manlighet.

Slutsats

Manliga könsroller konstrueras på sociala medier som vältränade, självständiga, tuffa och avslappnade. De lägger upp bilder när de gör något eller vill visa något de där stolta över så som att vara på semester, fotbollsmatch eller när det går bra på jobbet. De bryr sig inte i så stor uträkning vad andra personer tycker och tänker om deras bilder och de tar inte selfies så ofta.

Kvinnliga könsroller konstrueras som sexiga och attraktiva genom att framhäva byst och puta med läpparna. De lägger upp bilder när de känner sig snygga och bär smink i hemmet innan utgång eller går till jobbet. De bryr sig vad andra tycker och tänker om dem och de lägger upp selfies ofta.

Kvinnan relateras till sexualitet och blir kallad för nedvärderade och sexistiska saker. Ord som bland annat "bitch" cirkulerar på Internet som ett nedvärderande smeknamn till "tjej" och detta språk används på Internet av tjejer och killar som är okej med att använda det. Mannen relateras till att vara tuff, självständig och trygg. Män som betar sig likt en kvinna blir kallad för homosexuell och ses som onormal. Vi *gör* kön sen dagen vi föds och detta manuskript för manlighet och kvinnlighet följer även med in i sociala mediernas värld och det är otroligt svårt att bryta dessa mönster.

8 Diskussion

Analysen visar att attityder kring den stereotypa kvinnan och mannen lever kvar än idag. Mina intervjupersoner ser det kvinnliga könet som en attraktiv och sexuell person där kvinnorna medvetet vill framhäva sin byst och fylliga läppar. Mannen ses som vältränad, tatuerad, tuff och trygg person som drar det stora lasset för att kunna försörja familjen. Könrollerna konstrueras tydligt på sociala medier i form av selfies och både tjejer och killar blir kränkta för hur de ser ut. Det spelar ingen roll vilken klass en människa tillhör eller vilken etnicitet personen har – mina intervjupersoner tänker någorlunda lika när de ser till kvinnlighet och manlighet. Min studie har visat att attityder kring jämställdhet ändras och blir mer medvetna om problemet ju högre upp i ålder man kommer. I Sverige har invånarna turen att leva i ett land som uppmärksammar och arbetar för att sudda ut gamla attityder kring genus och vill leva i ett jämställt samhälle. Det har uppkommit lagar och regler som gör att det är förbjudet att kränka ett visst kön och visst går det mot ljusare tider. Min studie visar att alla intervjupersonerna är medvetna om jämställdhet men problemet är att de inte bryr sig tillräckligt mycket om det. Att Facebook, Instagram och andra plattformar på Internet har dykt upp har gjort att människor över hela världen blir mer medvetna vad som pågår i vår värld. Vi loggar in på våra Facebook-konton och vi kan välja vilken typ av person vi vill vara. Det finns tusentals bilder och videos som cirkulerar på Internet från alla håll och kanter som är för en jämställd värld. Samtidigt cirkulerar det lika många, om inte fler, videos och bilder som säger emot allt som har med jämställdhet att göra. Det läggs dagligen upp bilder och videos som på ett eller annat sätt kränker det andra könet. Humor-videos av pojkvänner som "prankar" sina flickvänner och får dem att se korkade ut och alla bilder med citat som får mannen att framstå som smart är bara två snabba exempel på vad som finns i våra Facebook flöden varje dag. I tidningar och på TV kan personerna lära sig hur man tränar bäst, sminkar sig snyggast, hittar

den bästa kostymen och lockar långt hår effektivast. Vart människor än befinner sig i världen så delas kvinnan och mannen upp i två olika läger – det manliga och det kvinnliga. Trots att Sverige har gjort en stor insats och bidragit med förutsättningar till ett jämställt samhälle så är vi inte där ännu. Mina intervjupersoner bevisade att vi fortfarande lever utifrån manuskript som hjälper oss att *göra* manligt eller kvinnligt. Manuskripten är så tydliga och så lättlästa så att om du råkar läsa fel i manus och betar dig annorlunda ses du som onormal. Att min manliga intervjuperson blir kallad för böj för att han lagt upp vissa typer av bilder visar på hur manuskripten påverkar människan negativt både enskilt och hur personer runt om ser på individen. Min studie visar att gamla attityder kring de olika könen fortfarande är otroligt starka och de är svåra att radera. Svenska medborgare är idag mer medvetna om att vi *bör* leva och agera mot ett jämställt samhälle men många människor väljer att inte göra det. Sverige är på rätt väg och jag hoppas att fler länder runt om i världen väljer att hoppa på tåget. Alla framsteg, små som stora, gör skillnad. Ett enkelt sätt att vara med i arbetet kring en mer jämställd värld är, enligt mig, att sluta använda ord i sociala medier som kränker en annan människa. Vi är bättre än så.

9 Förslag till vidare studier

Jag har valt att intervjua personer i åldrarna 15 – 30 år. Det skulle vara intressant att intervjua yngre personer än 15 år för att se hur utvecklingen går kring attityder och normer gällande genus. Om min slutsats stämmer så ska attityderna suddas ut och nya generationer kommer ha ett annat tänk kring kvinnlighet och manlighet.

10 Källor

- Ahrne, Göran & Svensson, Peter (2011). *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber
- Butler, Judith (1990) *Gender trouble. Feminism and the subversion of identity*. New York: Routledge
- Connell, R.W (1995) *Maskuliniteter*, Göteborg: Daidalos.
- Fahlgren, Siv (2007) *Genusforskning på frammarsch i Genusmaraton 2007*. Mittsveriges genusforskare på frammarsch. Red. Fahlgren, Siv & Thurén, Britt-Mare. Sundvall: Genusstudier vid Mittuniversitetet 1, Rapport 1/2007
- Foucault, Michel (2008) *Diskursernas kamp/Michael Foucault. Texter i urval av Thomas Götselius & Ulf Olsson*. Eslöv: Brutus Östlings bokförlag Symposion
- Foucault, Michel (1970) *Diskursens ordning*. Brutus Östlings Bokförlag Symposion: Stockholm.
- Giddens, Anthony (2007). *Sociologi*. 4:1. Uppl. Lund: Studentlitteratur
- Goffman, Erving (1979). *Gender advertisements*. Harper and Row, Publishers, Inc., New York, NY
- Haferkamp, N.; Eimler, S. C.; Papadakis, A-M. & Kruck, J. V. (2012) *Men Are from Mars, Women Are from Venus? Examining Gender Differences in Self- Presentation on Social Networking Sites*. i ”Cyberpsychology, Behavior & Social Networking”. (Vol. 15, No. 2) Mary Ann Liebert, Inc.
- Hakala, Ulla (2006) *Adam in ads: a thirty-year look at mediated masculinities in advertising in Finland and the US*, Diss, Turku School of Economics, Turku, s. 13 f
- Hirdman, Anja (2001) *Tilltalade bilder- Genus, sexualitet och publiksyn i Veckorevyn och Fib aktellt*. Stockholm: Atlas
- Hirdman, Anja (2008) *Den ensamma fallosen*. Stockholm: Atlas
- Holme, I.D & Solvang, B.K (1997) *Forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur
- Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur
- Lindgren, Simon (2007). *Sociologi 2.0 – samhällsteori och samtidskultur*. 2. Uppl. Malmö: Gleerups utbildning AB

Lykke, Nina (2003). *Intersektionalitet - ett användbart begrepp för genusforskningen*.

Kvinnovetenskaplig tidskrift 1.03. Linköpings universitet.

<file:///C:/Users/anna.fahleman/Downloads/2275-5786-1-SM.pdf> (Hämtad 17-02-29)

Nationalencyklopedin

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/j%C3%A4mst%C3%A4lldhet>

(Hämtad 17-04-03)

Rosenberg, Tiina (2004) *"Inledning", i Könet brinner!* Texter i urval av Tiina Rosenberg, Stockholm: Natur och kultur

Statistiska Centralbyrån (Hämtad 17-02-29)

Svenningsson, C (2000). *Metodboken*. Eslöv: Lorentz förlag

Svenningsson, M. (2009) *Teenagers get undressed on the internet. Young Peoples exposure of bodies in a swedish internet community* I (2009) "Nordic Review 2" Göteborgs Universitet

11 Bilaga

Bilaga 1 - Intervjuguide

- Hur ofta tar du selfies?
- Hur ofta väljer du att lägga upp en selfie?
- När är det perfekta tillfället att ta en selfie?
- Hur vill du se ut? Kläder, accessoarer med mera
- Hur många timmar om dagen är du på sociala medier?
- Är det viktigt för dig att få många likes och kommentarer?

- Vad är att vara kvinnlig/manlig för dig?
- Hur viktigt är det att vara kvinnlig/manlig för dig?
- Berätta om en situation där du känt dig kvinnlig/manlig och fått positiv feedback för det
- Berätta om en situation där du gjort något omanligt/okvinnligt. Vad hände då?
- Berätta hur du ser på det motsatta könet – vad är en typisk man/kvinna för dig?
- Har du lagt upp en bild på sociala medier och sen tagit bort den? Varför?

- Anser du att ett kön har mer makt än det andra i dagens samhälle? Varför tycker du så? Tycker du det är rättvist? Skulle du vilja ändra på det? Varför?
- Har du någon gång känt dig kränkt på grund av ditt kön? Vad hände?
- Har du någon gång kommenterat något kränkande eller sexuellt på någon annans selfie? Varför gjorde du det?
- Har du någon gång fått kränkande eller sexuella kommentarer på dina selfies? Hur kändes det?
- Har du lagt ut en bild på dig i lite kläder? Vad för bild? Vad fick du för respons?
- Vad tycker du om när kvinnor/män lägger ut lättklädda selfies? När är det okej? Vilket kön känns mest OK för att lägga ut sådana bilder? Varför?
- Har du publicerat en selfie där du visar upp något som du är stolt över?

- Vad är jämställdhet för dig?
- Tycker du det är viktigt att män och kvinnor ska behandlas lika?
- När bör män och kvinnor behandlas olika?
- Brukar du agera för att få ett mer jämställt samhälle? När och var? Hur har det gått?
- Hur ska vi göra för att få ett mer jämställt samhälle?
- Tror du det går att få ett jämställt samhälle?